

4.1. GÜNLÜK HAYATTAKİ DİNÎ İFADELER

4.1.1. GÜNLÜK KONUŞMALARDA DİNÎ İFADELER

• Günlük hayatımızdaki konuşmalarımızda kaynağını dinden alan kelime ve ifadelere yer veririz. Bunlara **dinî ifadeler** denir.

* **Örnek;** Bismillah, elhamdülillah, sübhanallah, estağfirullah, maşallah, inşaallah sayılabilir.

• (cc) ifadesi “**Cellecelalüh**” şeklinde okunur ve “**Allah’ın şanı yücedir.**” anlamına gelir.

• (sav) ifadesi “**Sallallahü aleyhi vesellem**” sözünün kısaltılmış hâlidir ve “**Allah (cc) ona salat ve selam eylesin.**” anlamına gelir.

• (ra) ifadesi “**radıyallahüanh**” sözünün kısaltılmış hâlidir ve “**Allah ondan razı olsun.**” anlamına gelir.

Kavram Tanımları

• **Allah (cc):** kâinatın ve bütün varlıkların yaratıcısı olan tek ve yüce varlığın özel ismidir.

• **Din:** Yüce Allah tarafından peygamberler aracılığıyla akıl sahibi insanlara gönderilen, onları kendi tercihleriyle dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştıran ilahi kurallardır.

• **Peygamber:** Yüce Allah’ın, insanlara hem bu dünyada hem de ahirette mutluluğa kavuşmanın yollarını gösteren rehberlerdir.

* **Peygamberler, Allah’tan (cc) insanlara haber getiren elçilerdir.**

Besmele

• İslam dini, günlük hayattaki işlerde (yemek yemek, okula gitmek, ders çalışmak, uyumak gibi) Allah’ın (cc) adını ve yüceliğini anmamızı tavsiye eder.

• **Besmele:** “Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla” anlamına gelen “Bismillâh-rahmânirrahîm” ifadesinin adıdır. Bazen kısaca **Bismillah** da denir.

• **Ezübesmele:** “Eûzü billâhi mine’ş-şeytâni’r-racîm” ifadesiyle birlikte söylenirse buna ezübesmele denir. **Anlamı:** “Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah’a sığınırım. Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.”

• Bir işe besmeleyle başlamak, o işi Allah’ın (cc) adıyla, O’nun rızası için ve O’nun izniyle yaptığımızı belirtir.

İlgili Ayet ve Hadis

• **Ayet (Kur’an-ı Kerim):** Yüce Allah, “Yaratan Rabbinin adıyla oku!” buyurmuştur (Alak suresi, 1. ayet).

• **Hadis:** Hz. Muhammed (sav); konuşurken ya da bir iş yaparken besmele çekmiş, bizlere de bunu tavsiye etmiştir (Tirmizi, Deavât, 35; Ebu Davud, Et’ime, 15).

Selam

• İletişimin ilk adımı selamlaşmadır. Selamlaşma, karşımızdakine “**Benden sana zarar gelmez.**” mesajını vermek ve onun güven içinde olmasını dilemektir.

• İslam dininde selamlaşma, karşılaşan iki kişiden birinin diğerine “**Selamünaleyküm**” demesi, diğerinin de buna “**Aleykümselam**” diye karşılık vermesidir.

• **Selam:** Güven, barış, esenlik, emniyet ve huzur anlamlarına gelir.

• **Selamlaşma:** İnsanların birbirlerine selam vermesidir.

• **Selamünaleyküm:** “Allah (cc) sana esenlik, güven ve huzur versin.” anlamına gelen bir dua cümlesidir.

• **Aleykümselam:** “Selamünaleyküm” ile aynı anlama gelen ve bu selamlama sözüne verilen karşılıktır.

*** Günlük Hayatta Kullanılan Selam İfadeleri:**

* Merhaba

* Maşallah

* İnşallah

* Hayırlı günler

* İyi sabahlar

* Selamünaleyküm

* İyi akşamlar

* Teşekkür ederim.

* Hayırlı sabahlar

* Aleykümselam

İlgili Ayet ve Hadis

• **Ayet (Kur’an-ı Kerim):** “Size bir selam verildiği zaman ondan daha güzeliyle veya aynı selamla karşılık verin...” (Nisa suresi, 86. ayet).

• Hadisler:

• Hz. Muhammed (sav) buyurmuştur: “Siz iman etmedikçe cennete giremezsiniz,

birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selamı yayınız.” (Müslim, iman, 93).

- # • Hz. Peygamber, Enes b. Malik’e (ra) verdiği bir öğütte şöyle buyurmuştur: “Yavru-cuğum! Ailenin yanına girdiğin zaman selam ver. Bu, senin ve ailen için bereket olur.” (Tirmizi, İsti’zân, 10).

Hamt ve Şükür

• Evrendeki bütün güzellikler Allah’ın (cc) yaratmasıyla var olur ve her türlü övgü ve teşekkür O’na aittir.

• Allah’a (cc) teşekkür etmek için kullanılan günlük dinî ifadeler Hamt ve Şükürdür.

Kavram Tanımları

• **Şükür:** Allah’ın (cc) vermiş olduğu sayısız nimeti fark ederek söz ve davranışlarımızla O’na teşekkür etmeye şükür denir.

• **Hamt:** iyilik, güzellik, övme ve yüceltme anlamlarına gelir. Hamt, her işte Allah’ı (cc) hatırlama ve O’nun yüceliğinin farkında ol-maktır.

• **Elhamdülillah:** Elimizde bulunan ve bulun-masını istediğimiz her türlü nimetten dolayı “Şükür Allah’adır (cc), övgü ve yücelik Allah’a (cc) aittir.” anlamlarına gelir.

İlgili Ayet

- # • Ayet (Kur’an-ı Kerim): “Öyleyse yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin.” (Bakara suresi, 152. ayet).

Estağfirullah ve Sübhanallah

• İnsanlar hata işlediğinde, bu davranışlardan pişman olur ve Allah’tan (cc) bağışlanma diler.

• **Estağfirullah:** Hata ve günahlarımızdan pişman olup Allah’tan (cc) bizi affetmesini isterken kullandığımız bir dua cümlesidir. “Allah’tan (cc) bağışlanma dilerim.” anlamına gelir.

• **Sübhanallah:** Allah’ın (cc) bütün eksiklerden ve kusurlardan uzak olduğu anlamına gelen bir dua cümlesidir.

İlgili Ayet ve Hadis

- # • Ayet (Kur’an-ı Kerim): “Kim bir kötülük yapar yahut kendine zulmeder, sonra da Allah’tan bağışlama dilerse Allah’ı çok bağışlayıcı ve çok merhamet edici bulur.” (Nisa suresi, 110. ayet).

- # • Hadis: “Allah’ın en çok hoşlandığı sözü sana bildireyim mi? Allah’ın en çok hoşlandığı söz, sübhanallahi ve bihamdihî demektir.” (Müslim, Zikir, 85).

Tekbir ve Salavat

• Tekbir, Allah’ın (cc) her şeyden yüce olduğunu ifade etmek için söylenir.

• **Tekbir:** “Allahüekber.” ifadesine tekbir denir. Tekbir, Allah’ın (cc) her şeyden yüce olduğunun ifadesidir ve “Allah en büyüktür.” anlamına gelir.

• **Salavat:** Hz. Muhammed’i (sav) anmak ve ona selam göndermek için okunan dualara salavat denir. Bu duaları okumaya, salatüselam ya da salavat getirmek denir.

* **Teşrik tekbirinin okunuşu:** “Allahüekber, Allahüekber, Lâ ilâhe illallahu vallahu ekber. Allahüekber ve lillahi’l-hamd”

* **Anlamı:** “Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Allah’tan başka ilah yoktur. O Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Hamt yalnızca Allah’a aittir.”

İlgili Ayet ve Hadis

- # • Ayet (Kur’an-ı Kerim): “Şüphesiz Allah ve melekleri, Peygamber’e salat ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin, selam verin.” (Ahzab suresi, 56. ayet).

- # • Hadis: Hz. Peygamber, “Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Bu sebeple o gün bana çokça salatüselam getiriniz, zira sizin salatüselamlarınız bana sunulur.” buyurmuştur (Ebu Davud, Salât, 201; Vitir, 26).

Sevap ve Günah

• İslam dininin emir ve yasakları, sevap ve günah kavramlarıyla insan davranışlarını yönlendirir.

• **Sevap:** İbadetlerimiz ve güzel davranışlarımız

için Allah'ın (cc) bize verdiği ödüle sevap denir.

• **Günah:** İslam dininin emir ve yasaklarına aykırı olarak yapılan söz, iş ve davranışlara günah denir.

İlgili Ayet

• Ayet (Kur'an-ı Kerim): "... Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah, bütün yaptıklarınızı görür." (Bakara suresi, 110. ayet).

Helal ve Haram

• **Helal:** Yüce Allah'ın yapılmasına veya yenilip içilmesine izin verdiği şeylere helal denir.

• **Haram:** Allah'ın (cc) yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlara haram denir.

İlgili Ayet

• Ayet (Kur'an-ı Kerim): Yüce Allah, "... O ümmi Peygamber'e uyanlar (var ya)! İşte o Peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar..." buyurmuştur (Araf suresi, 157. ayet).

4.1.2. DİLEK VE DUALARDA GEÇEN DİNİ İFADELER

• Günlük yaşantımızda karşılaştığımız durumlarda (iyi veya kötü haberler) çevremizdeki insanlara çeşitli dileklerde bulunur ve dua ederiz.

• **Dua:** "Seslenmek, istemek, yardım talep etmek" anlamlarına gelir. Terim olarak ise Yüce Allah'a yönelerek istekleri O'na iletmektir.

• Günlük hayatta kullanılan dilek ve dua cümleleri, Allah'a (cc) olan bağlılığın ifadesidir.

• "**İnşallah**" denilmesi, o işin gereken çaba gösterildikten sonra Allah'ın (cc) dilemesiyle gerçekleşeceğine inanıldığını gösterir.

• "**Maşallah**" "Allah dileyince her şey olur." anlamına gelen bir duadır. Bu duayla bir şeyi beğendiğimiz ifade edilir.

• Diğer yaygın ifadeler: "Allah razı olsun," "Allah'a emanet ol," "Allah şifa versin".

İlgili Hadis

• Hz. Peygamber, "Bir kimsenin din kardeşinin arkasından ettiği dua kabul olunur..." buyurmuştur (İbn Mace, Menâsik, 5).

4.1.3. BİR DUA TANIYORUM: SÜBHANEKE DUASI VE ANLAMI

• Sübhaneke duası, Hz. Muhammed'in (sav) Müslümanlara öğrettiği dualardan biridir.

• Bu dua, Allah'ı (cc) saygı ve övgüyle anmamızı ve O'nun yüceliğini ifade etmemizi sağlar.

Kullanımı:

• Her namazda, başlangıç tekbirinden sonra okunur.

• Cenaze namazlarında da okunur.

• **Okunuşu:** Sübhâneke / Allâhümme / Ve bi-hamdik / Ve tebâra kesmük / Ve teâlâ ceddük / Ve celle senâük' / Ve lâ ilâhe ğayruk.

Not: • "Ve celle senâük" ifadesi sadece cenaze namazı kılarken okunur.

• **Anlamı:** Allah'ım! Sen tüm eksikliklerden uzaksın. Seni daima överim. Senin adın kutludur. Senin şanın her şeyden üstündür. Senin övgün yücedir. Senden başka ilah yoktur.

Kaynakça:

4. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı, Meb Yayınları, Ankara 2025, ISBN 978-975-11-7795-7, Kitap özeti NotebookLM Yapay Zeka tarafından yazdırılmıştır.

Ders defteri müfredat kazanımları esas alınarak hazırlanmıştır.

Ders defterlerine mustafatelli.com sitesinden ulaşabilirsiniz.

